СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 198. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 26-го СЕРПНЯ 1950. No. 198. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, AUGUST 26, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ПОНАД 16 БІЛІОНІВ УХВАЛИЛИ, А 50 БІЛІОНІВ ПРИГОТОВЛЯЮТЬ НА ВІЙНУ

Вашинґтон, 24 серпня. — Палатна комісія приділів ухвалила $16,771,084,479 як необхідний видаток на війну в Кореї і на зброю проти агресії в майбутності. Великі грошеві суми призначено на тренування вояків, на розбудову тенків і воєнних літаків, яких домагається президент підо впливом подій в Кореї. У цій сумі призначено першу рату на виріб водневої бомби і понад пять біліонів на озброєння чужинних держав.

Конґресові провідники вже порозумілися між собою на видаток 50 біліонів долярів, щоб тільки піти на зустріч президентові у його домаганню дати всяку військову допомогу там, де вона потрібна, одначе відмовилися признати невійськові видатки за конечність в закордонній політиці. На конференції провідники обох палат погодилися на загальний видаток ще біжучого року в сумі 34 біліони, одначе зменшили пропоновану для Еспанії позичку зі сто мільйонів до 62 з половиною. Так само зредукували рату на Плян Маршала на 200 міл., а видаток на студії відсталих країн зменшили з 27 до 15 міл. Крім того цілком скасували жертву на діточий фонд Обєднаних Націй у висоті 12 з половиною мільйонів. Понад те доручили президенттові ще заощадити понад пів біліона долярів в теперішнім бюджеті, який почався від 1 липня.

СУД ЗВІЛЬНИВ ҐЕРІ БРИДЖЕСА З ТЮРМИ.

Сан Франсіско. — Ґері Бриджес, провідник юнії портових робітників, вийшов на волю з тюрми, у яку попав на підставі присуду суду за кривоприсягу при старанні стати громадянином ЗДА. Він оставав на волі за запорукою $25,000 на час підготови відклику від присуду, одначе уряд зажадав його увязнення за те, що він використує волю і дальше веде агітацію проти Америки підчас війни в Кореї. Коли дистриктовий суд прихилився до прохання федерального прокуратора і післав Бриджеса до тюрми, він вніс апеляцію проти увязнення, мотивуючи, що підчас відклику від присуду він має право оставати на волі. Апеляційний суд прихилився до прохання Бриджеса і випустив його на волю. Прокуратор Джозеф Доногю, який веде справу Бриджеса, заявив, що резиґнує зі свого становища на знак протесту проти такої поведінки суду, зі словами: „Боже ратуй Америку!".

ВОЛЕС ПОДАЄ ПРИЧИНИ ЗМІНИ ПЕРЕКОНАННЯ.

Ню Йорк. — Генрі Волес, кандидат на президента з доручення Проґресивної партії при останніх виборах, виявив, що вже від часу загарбання Совєтами Чехословаччини він почав їх підозрівати в нещирості. Найбільше переконували його звідомлення чехів з-під Совєтів про поведінку комуністів супроти тамошніх „проґресистів". Про це пише Волес у тижневику „Ню Лідер". Волес твердить, що треба наперед віднести перемогу в Кореї, а щойно тоді вести переговори за мир.

МАШИНА МИЄ ЗАЛІЗНИЧІ ВАГОНИ.

Ню Йорк. Залізнича компанія Ню Йорк Сентрал Систем ввела два нові винаходи для миття залізничих вагонів ззовні. Один винахід скроплює вози водою, другий їх щіткою. Все те можна побачити на станції Гай Бридж на передмістю Бронкс. Серединою залізничого шляху переїздять поспішні потяги, а на бічні рейки заїздять потяги, опорожнені з подорожних. Вони їдуть зі швидкістю одної милі на годину. В тому часі „машини до прання" діють так швидко збоку і згори, що потяг з 15 возів виїздить відчищений впродовж десяти мінут. Отже на обмиття одного залізничого воза потрібно менше ніж одну мінуту часу. Для обмиття цілого потягу машина зуживає 4,500 галонів води. Тому, що в Ню Йорку воду дуже щадять, управа залізничої компанії старається мити вози на ін-

ПРЕЗИДЕНТ МАТИМЕ ПРАВО РІШАТИ ПРО ПРИЗНАЧЕННЯ ВОЄННИХ МАТЕРІЯЛІВ

Прихильники адміністрації переконали противників, що президентові треба дати право вважати за стратеґічні і кому вважати за стратеґічні кому давати першенство у їх уживанні. Представники обох палат погодилися, щоб у схваленім уже законопроєкті в справі економічних контроль для президента поробити відповідні зміни. На їх підставі президент могтиме доручити контролю над приділюванням матеріялів любому собі чоловікові без вмішування секретаря торгівлі, як це було зпочатку упляновано.

ПРЕЗИДЕНТ ТАВРУЄ ЗЛУ ВОЛЮ У ЗАЛІЗНИЧІМ СТРАЙКУ

През. Труман виявив, що представники залізничих братств заповіли страйк на залізницях цілої країни на понеділок одну годину після того, як вони дали йому запевнення, що під теперішній час страйк не буде викликаний. Це виявив Труман на пресовій конференції, заявляючи, що заклик до страйку його заскочив. Він закинув представникам юній злу волю, а навіть згадав за „дволичність" співзмовників през. Трумана обіцяв оприлюднити спеціяльну заяву в цій справі. В рішальних колах панує переконання, що президент перебере під управу федерального уряду залізниці на воєнний час, щоб запобігти недостачі транспорту і поширенні резробіття.

З Канади наспіли звідомлення, що для наладнання тамошнього залізничого страйку, який уже викликаний, прем'єр Луї Ст. Лоран візвав представників юній і залізничих підприємств на конференцію. Розмови будуть вестися окремо з обома групами.

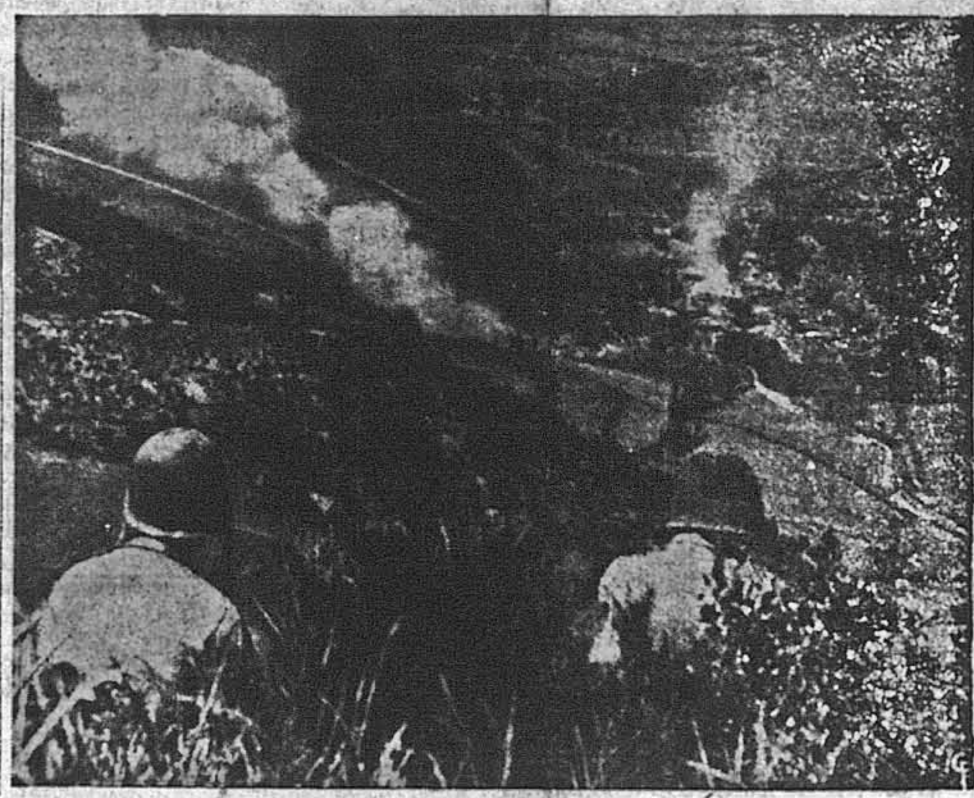
В АМЕРИЦІ

● **7.000 подорожних** прибуло кораблями в однім дні до Америки в середу. Між кораблями був Ґері Тейлор, який приїхав з іміґрантами зі скитальщини.

● **По дол. 300** на канцелярійні прилади, включно з листовим папером, ухвалили собі конґресмени. Разом з попередніми фондами на таку ціль приділ виносить по дол. 800 на біжучий рік. Від початку теперішньої сесії Конґресу вони дістали разом по дол. 1.500 на такі цілі.

● **Осторогу проти виробу** комуністичних і фашистівських фільмів видав сенат на адресу продюсерів. Осторога появилася в формі резолюції, яка не має правної тільки моральну силу.

● **16.000 поштових службовиків** відправлено з праці, бо поштовий департамент не дістав доволі фондів у бюджеті на біжучий рік. Тепер є обмаль листоношів до рознощення пошти по домах.

В ПЕРЕСЛІДУВАННІ ВІДСТУПАЮЧИХ ЧЕРВОНИХ, ці два американські вояки сходять з тільки-що зайнятого „горбка ч 3" та наступаючи ворогові на п'яти, провірюють залишений ним терен. Внизу ще підноситься дим з корейської оселі, що була під обстрілом американської артилерії. В цій ділянці фронту на ріці Нактонґ прийшло до переломових подій в теперішній війні.

КОМУНО-КИТАЙСЬКА НАПАСТЬ НА АМЕРИКУ В О. Н.

ЧЕРВОНИЙ КИТАЙ ДОМАГАЄТЬСЯ АКЦІЇ О. Н. ПРОТИ ЗДА ЗА ОБОРОНУ ФОРМОЗИ

Лейк Соксес, 25. липня. — Комуно-китайський уряд звернувся окремою нотою до Ради Безпеки Об'єднаних Націй, домагаючись відкликання призначеної президентом Труманом до оборони Формози американської Сьомої Фльоти, та заповідаючи свою рішучість „визволити" острів з „пазурів американських аґресорів". В ноті говориться, що Рада Безпеки є „зобов'язана" засудити Злучені Держави за їх „злочинний акт збройної інвазії на китайську територію". Комуністична нота є підписана комуно-китайським міністром закордонних справ Чоу Ен-ляї і вона була переслана генеральному секретарові Тріґве Лі та совєтському представникові Я. Малікові, як предсідникові Ради на цей місяця. В ноті повно брудної комуністичної лайки на Злучені Держави, що поважилися загородити большевизмові дорогу в Азії. В ноті дослівно сказано: „китайський нарід не може толерувати цеї злочинної акції Злучених Держав та їх збройної аґресії на тероторію Китаю, і рішений звільнити з пазурів американських аґресорів Формозу та всі інші території, що належать Китаєві". В дипломатичних колах вважається, що єдиною ціллю цеї ноти є відповідно приготовити [illegible] нію на чергову большевицьку аґресію, яка не доконче мусить відноситися до Формози. В дальшому, нота не залишає жадного сумніву, що вона прийшла на замовлення Совєтського Союзу, щоби цього-місячному совєтському предсідникові Ради дати відповідний пропаґандивний матеріял. Засідання Ради відбудеться сьогодні.

АРМІЯ ПОКЛИКАЄ 47,000 НОВОЇ РЕЗЕРВИ.

Вашинґтон. — Команда армії покликала 47,000 резервістів до чинної служби на 25 жовтня, збільшуючи загальне число резерви до 109,000. Незабаром покличуть відповідну кількість офіцерів до активної служби. Крім того покличуть потрібну кількість спеціялістів в різних роботах.

АМЕРИКАНСЬКА ФЛЬОТА НА ПАЦИФІКУ ГОТОВА ДО ВСІХ ЗАВДАНЬ

Токіо, 25. серпня. — „Жаден військовик ніколи не буде вповні вдоволений відданими йому до розпорядження силами, але ми готові зустріти всі евентуальності" — твердив тут вчора шеф американських військово-морських дій, адмірал Форест П. Шермен, який разом з шефом штабу Армії, ген. Колінсом, відбув раніше наради з ген. МекАртуром і опісля відвідав фронт в Кореї. Адмірал Шерман звернув увагу, що всі американські дії на Далекому Сході залежні від фльоти, насамперед транспорту, що має до діла з величезними просторами. Проте, не тільки теперішня сила американської фльоти, але й багато лекцій з другої світової війни дозволяють на повний оптимізм щодо участи цеї фльоти не тільки в теперішніх подіях, зв'язаних з війною в Кореї та загрозою для Формози, але й в усіх інших, які могли б з теперішнього положення виникнути.

ГОТОВІ ВИМОРДУВАТИ СТО МІЛЬЙОНІВ КИТАЙЦІВ

Ню Йорк. Щоденник Бруклин Іґл, покликуючися на кореспондента Ричарда Стовкса, обговорює 7-му точку Російсько-Китайвського комуністичного договору, приймає за правду, що на підставі цієї точки самий китайський комуністичний уряд має подбати, щоб позбутися одної третини китайського населення. Стовкс твердить, що цей документ вивезено потайки з Китаю закордон і так цей плян дійшов до загального відома. Сьома точка звучить (у дослівнім переказі): „З огляду на недостачу засобів, населення Китаю мусить бути зредуковане на на 100,000,000 осіб, бо інакше не можна виживити людей в Китаю. Відповідні способи до сповнення цієї точки має придумати самий Народний Уряд Китаю".

СТЕЙТИ ДІСТАНУТЬ ЗАСОБИ АЛЮМІНІЮ З КАНАДИ

Ню Йорк, 24 серпня. — Уряд Злучених Держав застановляється над пропозицією закупити на три роки приблизно 440,000,000 фунтів першоклясного алуміну від канадських продуцентів, щоб мати готові припаси цього металю на критичні часи. У бизнесових колах кажуть, що з закупном нових припасів ЗДА будуть мати в своїм посіданні понад половину продукції цього металю в Канаді. Канада вважається за осередок продукції алуміну. Постачання нових припасів ішло б річними ратами. Плян має бути одобрений бюрами, які мають під своїм наглядом переведення оборони країни Алумінум потрібне до виробу зброї, в першу чергу до виробу літаків та інших машин. У минулому давалось відчувати брак цього металю, тому вістка про закупно його з Канади викликала широке заінтересування.

УКРАЇНЦІ ЗГОЛОШУЮТЬ О.Н. СВОЮ ГОТОВІСТЬ ДО БОРОТЬБИ ПРОТИ БОЛЬШЕВИЗМУ

Мюнхен, Німеччина, 25. серпня. — „Виконний Орган Української Національної Ради доводить до відома Організації Об'єднаних Націй про готовість українців взяти участь в боротьбі демократичного світу проти большевизму, бо переконаний, що саме ця боротьба доведе до повної реалізації засад про право кожного народу на вільне і незалежне національне життя" — пишеться в меморіялі ВО УНРади до Об'єднаних Націй, пересланого на руки генерального секретаря — Триґве Лі минулого тижня. Оцінюючи війну в Кореї як фраґмент плянованої акції керованого Москвою міжнародного большевизму на здобуття світу, в меморіялі УНРади пригадується першу аґресію червоної Москви на Українську Народну Республіку, що було першим брутальним запереченням того права, за яке народи світу проливали кров у двох великих війнах. Український нарід на своїй землі від 1917-го року продовжує безупину свою боротьбу за визволення, виявом якої є сьогодні Українська Повстанча Армія. У зв'язку з цим, ВО УНРади „надіється, — що держави Західного Світу

(Докінчення на ст. 4-ій)

ВІДСТУП ЧЕРВОНИХ НА ПІВНОЧІ І КОНЦЕНТРАЦІЯ НА ПІВДНІ ВІД ТАЙҐУ

Токіо, 25. серпня. — Протягом вчорашнього дня і сьогодні вранці комуністичні війська на фронті здовж ріки Нактонґ перевели цілий ряд змін в своїх позиціях, що їх американська розвідка оцінює як підготовку до наступу на Тайґу з інших вихідних позицій, ніж досі. Комуністичні дивізії, що досі були сконцентровані на захід і на північний захід в безпосередньому віддаленні від Тайґу, — продовжували відступати переважно в північному напрямку. Американські стежі та передові загони успішно переслідували відступаючого ворога, розбиваючи відділи його задньої сторожі, що прикривали відступ головних сил. Поодинокі американські з'єднання були загналися около п'ять миль у ворожу територію, не подибуючи сліду з недавно ще сильного там спротиву. Теж ворожа артилерія, виходило б, змінила свої позиції. Розвідка ствердила, що червоні поспішно евакуують свої мостові причілки на фронті американської Першої Кавалерійської Дивізії зі східного на західний беріг ріки Нактонґ. Вважається, що цей відступ має за ціль відтягнути головні комуністичні сили дещо в запілля, переґрупувати їх та переорганізувати до нового генерального наступу. Проте, ціль загального відступу ворога в північному і північно-західньому напрямках залишається ще таємницею. Американська розвідка стверджує, що „відступ ворога має загальний напрям до східного побережжя." — Передбачується можливість, що червоні можуть перекинути свої головні сили на фронт біля Поганґ і в той спосіб широким флангом обійти головний американський фронт та з двох майже протилежних боків, здовж східного і південного побережжя, почати свій рішальний похід на Пусан, головну базу американського постачання. Вважа-

(Докінчення на стор. 4-ій)

ВЕТЕРАН КИТАЙСЬКОЇ ВІЙНИ КОМАНДАНТОМ в КОРЕЇ

Токіо, 25. серпня. — Один з найбільш відомих генералів комуністичних військ в китайській війні, Му Чонґ, командує тепер північно-корейським другим армейським корпусом, з головною квартирою в Мунґйонґ, на північному фронті. — Стверджується, що хоча Чонґ є корейцем з походження, він все своє життя провів в Китаю, як професійний вояк і як професійний комуніст. Комуністична пропаґанда робить тепер з нього „великого вождя" корейського народу.

ПІВДЕННО-КОРЕЙСЬКІ ВІЙСЬКА ВКЛЮЧЕНІ В АМЕРИКАНСЬКІ ДИВІЗІЇ

Токіо, 25. серпня. — Південно-корейські війська включено тепер в ряди двох американських дивізій: Першої Кавалерійської та 25-тої Піхотної. Це має подвійну ціль: скріпити і доповнити склад цих дивізій, та зробити їх справді військовою силою Об'єднаних Націй в боротьбі за волю Кореї. У зв'язку з цим корейці переходять окремий вишкіл. Стверджується їх велику боєву вартість та „відвагу, що межує з героїзмом" — заявив один з командуючих американських генералів.

ЗРІВНАННЯ СОЦІЯЛЬНОГО ОБЕЗПЕЧЕННЯ В ЕВРОПІ

Страсбурґ, 25. серпня. — Дорадча Асамблея Европейської Ради прийняла вчора одноголосно, тільки при шістьох голосах здержаних, рекомендацію для всіх західно-европейських урядів, щоби вони завели в своїх країнах однакову систему соціяльного забезпечення. Взірцем під цим оглядом мала б послужити однакова система, яку вже ввели країни Бенелю (Франція, Бельгія, Голандія, Данія і Люксембурґ). Одним з головних добродійств, що їх ця система передбачує для робітництва, це постійний міжнародній характер обезпечення, що з нього користатиме кожний робітник — без огляду на те, чи він працюватиме дома, чи виїжджатиме на заробітки до одної з договірних країн.

М'КЛОЙ ПРО СОВЄТСЬКУ ПІДГОТОВКУ ДО ВІЙНИ В НІМЕЧЧИНІ

Бонн, Німеччина, 25. серпня. — Сьогодні тут проголошено звідомлення американського високого комісаря для Німеччини, Джана Дж. МекКлоя, для державного секретаря Діна Ечесона, в якому вказується на підозрілий масовий військовий вишкіл „народної поліції" та „відділів поготівля" в совєтській зоні Німеччини. Вишкіл переводять професійні німецькі офіцери під совєтським наглядом в 50 окремих вишкільних таборах. Високий комісар в своєму звідомленні стверджує, що вишкіл цих німецьких „Берайтшафтен" під совєтським прапором є не тільки „ядром великої мілітарної сили", але теж переконує, що він переводиться не для внутрішньо-німецьких, але виразно закордонних призначень. Вишкіл відбувається під „військовим та ідеологічним оглядами" — стверджується в звідомленні. Чисельну кількість цих „відділів поготівля" обраховується на 50 до 100 тисяч осіб, крім около 300,000 „народної поліції" та прикордонної сторожі, не враховуючи вже факту, що практично кожна молода людина в совєтській системі переходить військовий вишкіл. Ці факти, в порівнянні зі становищем західних аліянтів, які ще вагаються дозволити німцям на 25,000 поліції, не збуджують серед німецького та европейського населення занадто великого довіря в оборонну силу і спроможності західних аліянтів.

В СВІТІ

● **У Ватикані побоюються,** що комуно-чеський уряд плянує відбути судову комедію над архиєпископом Вераном, закидуючи йому „злу волю" та „брак співпраці" в наладнанні церковно-державних стосунків.

● **Один лікар припадає на кожних 600 шкотів** — стверджує британський Медичний Журнал, додаючи, що такий великий відсоток лікарів є ще тільки в Злучених Державах та в Ізраїлі.

● **Грецький уряд** почав арештування видатніших комуністів, що у зв'язку з війною в Кореї знову почали підносити голову.

● **Чехословаччина,** за прикладом Мадярщини та інших сателітів, в останньому знову підвищила цілі своєї господарської п'ятирічки, збільшуючи вже понад людські сили „норми" для закріпощених селян та робітників.

● **До Об'єднаних Націй** зголосився ще один совєтський представник, якийсь Ніколай Скварцов.

● **Представник Перу** поставив на порядок нарад Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй резолюцію в справі відкликання дотеперішних обмежень стосунків О. Н. та їх членів з Еспанією.

● **Швеція вважає,** що її приступлення до Атлантійського Пакту було б для неї „дуже рисковним" з огляду на совєтського сусіда.

● **Совєтський уряд відмовив** продовжити право на побут єдиному в Москві католицькому священикові, французькому парохові міжнародної католицької колонії, зложеної головно з дипломатів та їх родин.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Hates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$2.00	Six months	$ 2.00

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

МЕРТВІ ДУШІ

Комуністичний фронт в Америці ослаб, большевицьких поплентачів щораз менше. Відвертаються від Москви навіть такі американці, що довгими роками бачили в Вашингтоні тільки „воєнних підпалячів", а в Москві тільки самих „миротворців". Залишив уже „Прогресивну Партію", яка є під контролею комуністів, навіть Генрі Волес, для якого Сталін ніколи не був агресором, і Кремль центром московсько-большевицького імперіялізму. Пише Ню Йорк Таймс, що — помінаючи великі помилки Волеса — він вкінці таки повів себе так, як можна було надіятись, як тільки його країна знайшлася у великій небезпеці. Часопис підкреслив, що хоч він не погоджувався з Волесом, але ніколи не сумнівався щодо його патріотичних почувань.

Як бачимо, заходять великі переміни в умах і серцях багатьох американців, що стали комуністами з переконання, чи були тільки їх поплентачами, часто через брак знання правди про Совєти, чи як жертва таких людських недомагань, як амбіція і жажда пімсти, головно політичної. Тільки між одними українськими комуністами — без змін! Тільки „українські волесівці", що так захоплювались ввесь час Волесом, його потім до небеса носили і при виборах за ним агітували, далі стоять при свому і не можуть здобутись на слово критики московської політики ні щодо України, ні щодо Америки.

Виглядає, що горбатого й могила не направить. Навіть не знати, як собі це погане явище пояснити. Бо ж живемо на волі, а не під терором. Можемо помилятись, але маємо вільну волю і можливість свобідно вернути на правильний шлях, перевірити свої погляди і мужно виявити свою помилковість. Можна навіть далі щодо дечого сумніватись, але в моменті, коли важиться доля рідного народу і рідної країни, нема місця на сумнів щодо питання, по чиїм боці бути. Такий порахунок з своїми думками і з своєю душею уже зробив не один американець-совєтофіл. Д-р Френк Кінґдон каже, що для ліберала, який є в першу чергу гуманною людиною, таки дуже важко погодитись з тим, що треба зброїтись і бути готовим до війни з Совєтами, коли зважити, що атомова бомба готова знищити цілу цивілізацію. Але що робити, пише він, коли піддатись совєтському режимові й комунізмові, означає ще більше знищення людської цивілізації, ніж те, яке може спричинити атомова бомба. Дотого по знищенню, яке спричинила б атомова бомба, могли б вільні люди бодай взятись наново розбудовувати цивілізацію.

Не легко так думати людям, які звикли глядіти на все з гуманітарного боку, пише далі Кінґдон. Проте треба думати і треба сказати останнє слово. Піддатись Совєтам, значить зaризикувати „світовою катастрофою", а на таке вільна людина зважитись не може.

Цей приклад вказує, що багато американських лібералів, які довгий час одушевлялись Совєтами, вже перевели у своїх головах основну, глибоку ревізію своїх давних поглядів і погодили в чесний і патріотичний спосіб свою душу з своїм народом і своєю країною та її добром. Тільки комуністи і „волесівці" українського роду остали далі тими, що й були! Для них Україна „вільна" і „воз'єднана" та „щаслива" в „дружбі" з „старшим братом". Подібного щастя вони ще бажали б і Америці...

Важлива суспільна революція

Докищо новий закон про суспільне забезпечення ще не підписаний президентом. Деякі домагання президента не увійшли до нового закону, одначе тому, що сенат ухвалив його голосуванням „на око", без замітної опозиції, а перед тим палата репрезентантів ухвалила його майже одноголосно, бо тільки один голос був проти, треба надіятися, що президент скоро його підпише, хочби тому, щоб закон міг увійти в життя вже від вересня, як це кажеться в самім законопроєкті.

Праця над новим законом йшла від року в конгресових комісіях. Час від часу появлялися звідомлення про її поступ. Змагання йшли в двох напрямках: 1. Щоб збільшити користі, які признає теперішній закон про старечу пенсію; 2. щоб допустити до користей з суспільного забезпечення нових робітників. В одним і другім напрямку осягнено великі успіхи. Стареча пенсія для таких, що вже тепер її побирають, буде підвищена пересічно на 77 з половиною відсотків, а деякі дістануть майже подвійну пенсію. Свіжих робітників з різних затруднень, головно в рільництві і домашніх услугах, як теж і самостійних робітників-бізнесменів, допущено в приблизній кількості 10,000,000. Разом буде тепер обнятих системою суспільного забезпечення 45 мільйонів осіб.

Поодинокі постанови будуть подані в цілості негайно після підпису законопроєкту президентом, одначе вже тепер багато робітників зголошуються за поясненнями щодо тих змін до бюр суспільного забезпечення. Нових робітників допустять до забезпечення вже від 1 січня 1951 р., з інших постанов деякі ввійдуть в життя негайно, інші ступнево.

Загально пишуть, що поправлений закон про суспільне забезпечення є як не найважнішим, то одним з найважливіших законів, ухвалених 81. Конґресом. Загальну увагу звертає на себе цей закон тим, що на нього погодилися обі великі політичні партії, тобто Демократична й Республіканська, без опозиції.

Саме оця згідливість вказує на велику переміну в поглядах усього громадянства впродовж останніх 15 років, тобто від часу появи в 1935 році теперішнього Акту про Суспільне Забезпечення.

Коли в 1934 р.появилися перші згадки про наміри адміністрації през. Френклина Д. Рузвелта завести суспільне забезпечення, в таборі його політичних противників аж закипіло. Тому, що зближались вибори, деякі газети видрукували великими заголовками осторогу, що Рузвелт хоче завести „песі нумери" на робітників, які, як вільні американці, не були до того часу ніде зареєстровані. Ці остороги пожовкли разом з папером, на якім були надруковані, одначе память про них збереглася між живучими людьми для пригадки, на які то перепони натрапляють часто великі суспільні реформи.

Тепер, з нагоди ухвалення поправленого Акту про Суспільне Забезпечення, пригадують, що суспільне забезпечення в Америці було історичною конечністю. Фінансовий крах з 1929 р. викликав загрозу нужди. В 1932-3 роках було яких 15,000,000 людей, які не могли найти праці. Для порівняння варта згадати, що під теперішню пору нараховують тільки 3,500,000 безробітних, хоч кількість населення впродовж загаданого часу дуже збільшилась.

Успіх суспільного забезпечення треба теж приписати у великій мірі підприємцям-бизнесменам, хоч вони поставились прихильно тому, що робітничі юнії почали домагатися старечих пенсій і забезпечення на випадок безробіття від самих підприємців. Очевидно, що підприємці волять, щоб такий тягар перебрав на себе хтось інший. Крім того ведення самої адміністрації при забезпеченню вимагає таких спеціялістів, які не мають нічого спільного з підприємством.

При тій нагоді пригадаємо, що суспільне забезпечення перевів був уже на великі розміри німецький канцлер Отто Бісмарк в рр. 1884-1889. У Великобританії перевів це Лойд Джордж в 1911 р. Після першої світової війни суспільне забезпечення стало обовязковим майже в кожній країні і теж цій обставині треба завдячувати переміну в способі думання навіть серед консервативних кол американського населення.

Хто памятає часи з-перед першої світової війни в Америці, мусить прийти до висновку, що теперішня швидка переміна в способі думання цілого громадянства в суспільно-економічній ділянці є свого роду мирною внутрішньою революцією.

Микола Кокольський.

Українській дитині українське виховання

Місяць серпень добігає до кінця, скінчиться незабаром і золотий час вакацій. Школа відчинить свої брами і молодь знову засяде в шкільні лавки. Одна частина нашої молоді найдеться в державних школах, друга в парохіяльних, зорганізованих тут і там при наших церквах.

Звісно, що яка молодь, таке і майбутнє нації. І тому бажаємо зі щирого серця, щоб наша молодь пізнала всі скарби знання, всі здобутки загально людської культури. Але бо й прагнемо ще чогось більше. Хочемо передати нашій молоді наші власні, духові цінності. Великий Дух вивів українську націю на шлях буття не голіруч, а обдарував її дорогоцінним віном. Він вложив в її груди ніжне серце, що вміє глибоко відчути долю-недолю б л и ж н ь о г о. Він вдмухнув в неї чутливу душу, вразливу на красу. І дав їй мову милозвучну, як мелодія соняшних арф. Те придане передають з дорібком батьки на синів, матері на дочок, з покоління на покоління, відколи існує український рід. Сьогодні приходить на чергу наше покоління батьків і сьогодні воно має сповнити свій обовязок: Передати прадідівський спадок своїм дітям, хочби їм довелося виростати і не там „де Дніпро наш котить хвилі". Чуєте, батьки! Це є твердий обовязок, вложений на вас тією Рукою, яка вивела вас з небуття. Притча про таланти не пусте слово, а глибока істина. Свідоцтво тому дають руїни великих і могутніх націй, що забули Божий заповіт, зійшли на роздоріжжя і загинули.

Нашим найважнішим завданням є вдержання молодого покоління при нації. Це може здійснити в першу чергу школа, при гармонійній співпраці з домом. Самі батьки, абсорбовані працею, ніяк не всилі дати дитині національне виховання. А рештою молодого ума не зворушують сентиментальні спомини бабусь про соломяну стріху, вишневий садок і верби при дорозі. До дитини, яка виростає (Докінчення на стор. 3-тій).

Як гандльовано українськими землями

Нещонедавно Державний Департамент у Вашингтоні видав друком 15-тий том документів, що стосуються політичних справ перед і підчас останньої світової війни. В 1940 р. повстала в Ню Йорку Рада для Закордонних Справ і 1941 р. вона ввійшла в тісний звязок із створеним тоді у Вашингтоні сектором спеціяльних дослідів при Державному Департаменті. Цей сектор стояв під керівництвом економіста Льва Пасволского. Після вибуху японсько-американської війни през. Рузвелт дав цьому секторові широкі уповноваження і згадані організації стали т. зв. Дорадним Комітетом для повоєнної політики ЗДА.

Тим комітетом кермував державний секретар Кордел Гол і підсекретар Соммер Велес. У склад того комітету входили м. і. такі особи: Норман Дейвіс, видавець „Форейн Еферз" Г. А. Армстронг, державні підсекретарі Дін Ачесон і Адольф Берлі, ватиканський посол М. Тейлор, географ Айсай Бовман, Ен О'Гер Мк. Кормик з „Ню Йорк Таймсу", Б. Коген і Пасволскі. У працях цього комітету брав участь також Алджер Гісс а господарським референтом був Джулієн Вадлі, викритий пізніше як советський агент. Цей власне комітет почав 1942 р. працю над польсько-советською границею і цій справі віддано сім засідань.

Цей Дорадний Комітет збирав усі доступні матеріяли в даній справі і на їх основі видавав меморіяли, які постійно мали перед собою ті, що вели політичні справи ЗДА. Із справ, що безпосередньо торкаються українських земель, проголошено в згаданому виданню три документи. Перший обговорює національний склад земель на схід від лінії Сяну і Буга. Дані оперті на польському списі людности з 1931 р., із застереженням, що процент поданих поляків є пересадний. Стверджуючи, що Полісся і Волинь мають дуже мало поляків, цей документ уважає складною справою Сх. Галичину, де процент поляків досить високий (понад 40%). Другий документ з 23 березня 1943 р. розглядає різні можливості і вигляди вирішення польсько - советської границі. Беручи до уваги моменти стратегічні, національні і господарські, цей меморіял пропонує 10 компромісових розвязок, які віддають Польщі або цілу Галичину, або тільки воєвідства львівське; і станиславівське. В авторів цієї концепції було очевидне бажання не допустити советів до Карпат, щоб не дати їм доступу до середньої Европи, особливо до Чехословаччини. В широкому розділі, присвяченому національним справам, цей матеріял розглядає польську, українську і білоруську людність земель, що після пакту Рібентропа й Молотова були захоплені советами. Меморіял тільки в львівському воєвідстві признає полякам чисельну перевагу. Вказуючи на білорусів, меморіял уважає, що вони тяготіють до під-советської Білорусі. Що ж до українців, то в меморіялі читаємо, що справа з українцями стоїть інакше. В рр. 1919-39 „дуже небагато" було за приєднанням до УССР. Коли б вони мали вибір, читаємо далі, — більшість українців була б певно за незалежною зах. українською республікою, яка обіймала б Закарпатську Русь і північну Буковину, Галичину і Волинь. Але така розвязка як і в 1919 р. нині неможлива".

Третій документ з 19 травня 1943 р. є остаточним опрацьованням справи польсько-советської границі (Соммарі пейпер), тобто це був остаточний звіт для през. Рузвелта. Цей документ теоретично стоїть на базі Ризького трактату, але зазначує, що Росія на нього не погодиться і, в результаті, треба змагати до обопільних переговорів між поляками і советами. Лінія Курзона мала б бути максимум, що можна було б дати советам, але без львівського і станиславівського воєвідства, щоб недопустити до спільної советсько - ческої границі. Влучення українців з Галичини до СССР комітет уважав безцільним.

Тимчасом советська ситуація на фронті завдяки американській допомозі дуже поправилася. ЗДА бачили в советах свого созника, і, очевидно, почали пристосовувати й свою післявоєнну політику так, щоб наситити і советів. Ще один пізніший документ з 28 липня 1944 р. згадує про те, що при усталюванню границь треба б узяти до уваги і бажання безпосередньо тим зацікавленої людности, — але це все було вже тільки теоретичне говорення. Незабаром в Ялті Сталін поклав домагання до Львова як неуступну умову. Очевидно, про всі справи і настрої в Дорадному Комітеті він був поінформований не згірше, як сам Рузвелт через своїх викритих (і ще невикритих) шпигунів. Але, заки Сталін поклав свої домагання, справа зах. - українських земель була вже фактично вирішена в Дорадному Комітеті. Не зважаючи на те, що **той Комітет знав дуже добре, що українці хочуть незалежности** і навіть не спитавши населення, чи воно хоче йти під советське ярмо, Комітет зробив собі з українських земель і їх людности обекти торгу. Сталін у тій торгівлі навіть не заплатив американцям доброю монетою, вистачили фальшиві рублі.

Участь Гісса і інших советських агентів у тім Комітеті видає понуру тінь на всю тодішню американську політику і всі її практики, що досі покутують в її закордонній політиці.

С. Г.

М. Дмитренко.

МИХАЙЛИК

Оповідання з української визвольної боротьби наших днів.

3)

На великі просьби взяли зі собою Михайлика. Як зачарований сидів Михайлик на цьому самому примурку біля будинка НКВД і дивиться, як ясне полум'я било з решток будинка в небо. При світлі пожежі видно було, як на великому домі побіч повстанці-пропагандисти малювали, вмочуючи в відро з фарбою грубі квачі, величезні лозунги: „Смерть Сталіну", „Воля народам..." Михайлик бачив, як під руками чорних у темряві ночі і ясних у світлі пожежі постатей, мов величаве вогняне пророцтво, родились великі полу'мяні літери. Михайликові мороз ішов поза шкіру. Йому здавалось, що це повиходили якісь духи і пишуть катам — загинеш, замученому народові — переможеш.

Звідкілясь наближалася стрілянина. Зза вугла вискочили, тримаючи в руках зброю, схилені постаті. Вони малощо не збили з ніг Михайлика. Одна загубила енкаведівську шапку, що покотилась до ніг хлопчини. За ними погнались інші, вони стріляли. Там далі зчепились. Стріляли, кричали, шамотались, розбіглись і зникли. Михайлика палить цікавістю Голешівка. Він побіг туди. По дорозі зечапив ногою у м'яке і тепле ще тіло. Він здригнувся. Та зараз станули йому в очах вчорашні в'язні. Михайлик вирішив, що вбитий — це енкаведист.

На Голешівці здалеку чути стрілянину. Коли Михайлик підійшов ближче, все втихло. Михайлик бачив лиш людей, що виринали і виринали спід руїн жидівської божниці, ніби встаючи з мертвих. Він уже чув, що під божницею є просторі льохи.

Михайлик дивився широковідкритими очима. Він бачив, як старі, зовсім дорослі люди плакали і хлипали, вони обіймали один одного і стрільців із відділу, що стояли кургом зніяковілі і зворушені. Михайлика теж вхопив якийсь вусатий панисько і так цілував, мало не задушив. Михайлик тільки витирається тепер від цих поцілунків і від гострої щітини, що добре подряпала його. Всі тут щось оповідають і сміються. Якась гарна молода пані вхопила шапку молодого стрільчика і з слізми цілує Тризуб: „Це наш святий знак". Михайлик дивиться захоплений; він теж зробив би так, як вона. Які прегарні і добрі наші стрільці. Він не покине їх ніколи, ніколи. „Щоб лиш не викинули мене і не відіслали додому". — журиться Михайлик.

Дві зелені і біла ракети кличуть усіх до відходу. Михайлик разом із групою стрільців із Голешівки попрямував у гайок за містом і далі в ліс. Всі оповідали про перемогу і бій. З наших ніхто не вбитий, найгірше було біля штабу НКВД. Назар убив капітана і сержанта. Дуб одною серією — 3 енкаведистів. Когут — лейтенанта, має його зброю і торбу з документами. Випущено 170 в'язнів на Голешівці, 80 — у місті та ще якихсь із міліції. Лозунги вийшли гарно, спалено магазин амуніції — гомонить звідусіль. Також про Михайлика оповідають, він нині герой дня.

На другий день ранком, несподівано швидко і добре справившись із своїм завданням, Михайлик повинен би вертатись додому.

Та на дорозі відступу повстанців, у дуже зручному місці для квартирування знаходяться військові большевицькі бараки, ніби дроворубів. Туди не пускають нікого з населення. Йде про те, щоб довідатися, скільки менш-більш большевиків та чи це дійсно дроворуби, чи, може, „червонопагонники", чи ч. а.; у всіх цих трьох випадках відділові треба інакше повестись. По надумі командирові виглядає, що це завдання якраз було б добре для Михайлика. І тому Михайлик, замість іти додому, дістає три кози, які мають втікати йому і за якими він може прибігти аж під самі бараки, роздивитись там і, що буде можливо, розвідати. І з цього завдання Михайлик вив'язується дуже добре: дроворуби, щоправда, зловили його біля бараків, та це вийшло йому на здоров'я. Хлопець побачив, що бараків є чотири, а в кожному місця може на 20—30. Дроворуби без зброї, тільки деякі озброєні, які „на інших кричать". З таких реляцій ясно виходить, що це каральний табір для колишніх червоноармійців, яких задля їх окремої „ненадійности" зокрема пильно ізолюють від населення. Значить, у лісі можна квартирувати, а в бараки треба підсипати листівок.

Подібних завдань для Михайлика знайшлося більше. Спочатку ще пригадували йому, це Михайлика зовсім не тішило, що за день чи два він має вертатись додому. Але згодом відділ відійшов далі, і вже, на радість Михайликові, про дім не було мови.

Для Михайлика знайшовся невеликий мундур із трофеїв із райцентру, який відповідно скоротили і звузили йому. А незабаром ще — мале італійське емпі, що непотрібно покутувало на станиці. Білі штанята пішли до цінних реквізитів дляв житку під час розвідки. Михайлик бігав у своїй рубашці й енкаведівських галіфе, з емпі на рамені та невідлучним Бровком. Бровко теж поволі набирав „партизанської оглади". Він приучувався неголосно брехати і не крутитись непотрібно „по теренї", натомість у разі найменшого підозрілого спостереження бігти до свого малого власника і мовчки повідомляти його.ц Всього цього навчили Бровка Михайлик і ще інші партизани, що вчили теж усякого самого Михайлика. Обидва — Михайлик і Бровко — мали партизанські здібнощі. Вони пильно вчились і нічим у світі не журились. Цим способом дуже скоро зовсім „присохли" до відділу, так, що нікому не приходило на думку їх позбуватись.

Дам'ян Горняткевич.

Перший з'їзд українських учених у Львові в 1848 р.

4)

І так у четвер, дня 19. жовтня відкрито перший з'їзд українських учених у Львові. На початку відправлено соборну Службу Божу, в якій брало участь 12 священиків у супроводі „прекрасного" (за словами звітодавця) хору. Опісля в 11 годині всі учасники з національними відзнаками увійшли до залі. Вже сама декорація стін у залі засідань спричинялася до святочного настрою: перший раз українці зійшлися в тому місці, де ціле довкілля пригадувало їм про їхню національність. Під портретом цісаря Фердинанда схрещено два жовто-блакитні прапори, вікна й колони вкрашено теж національними стягами, а на синіх щитах пишалися герби галицької України — золотий лев на скалі. Залунав у залі ще спільний спів: „Дух святий"; після чого голова „Галицько-руської Матиці" крилошанин Михайло Куземський перший виступив із промовою, довершуючи акту відкриття. Він протиставив дві епохи в історії України: колишній блеск держави Ярослава, Данила й Льва тогочасній руїні й тріюмф української мови на королівських дворах Европи з нидінням цеї мови в новіших часах, „яка скрилася вже тільки попід сільські стріхи". Але одне тут спільне — говорив він далі, — „грудь руська криє і тепер таке саме серце, яке було за часів наших князів, серце, що любить віру своїх батьків, гостинність, щирість і правду... Мусимо старатися, щоби наш нарід ці дорогі права, вроджені людині, які йому повернула свобода — точно пізнав, щиро полюбив і цілим тілом та душею до них припав. Ми добре пізнали, що тепер, коли всі народи зробили такий великий поступ у науках, нам не вільно скласти рук і чекати на Боже милосердія, що може при щедролюбивости других і нам попаде якийсь кусок; ми пізнали, що й нам слід взятися до праці в дусі часу, в дусі правди і свободи й ще тільки в теперішних умовинах для просвічення слід зробити все можливе, не жалiючи ніякого труду".

Самозрозуміло, що вже вище наведені слова о. Куземського характеризують якнайкраще його національні почування. Може не від речі буде згадати ще й декілька слів про його пізнішу діяльність, чого не знаходимо в українській науковій літературі. В книжці, виданій польською мовою п. з. „Холмська Русь" подає її автор о. Омелян Баньковський, професор теології й канцлер холмських владик, дуже багато цінного матеріялу до історії унії на Холмщині й Підляшші в XIX. в. Між іншим він помістив там свої спогади з тих часів, коли Куземський правив як останній греко-католицький єпископ холмською епархією (1868-71.). Баньковський схарактеризував Куземського як дипломата, що нерадо виявляв свої властиві наміри, але одночасно ствердив, що на свому відповідальному становищі в Холмі він щиро манiфестував свою національну й релігійну приналежність.

Після промови о. Куземського забрав голос о. Жуковський, що завзивав приявних плекати всі національні надбання, головним чином рідну мову й виступив проти безхребетного космополітизму. Дуже замітні були ці його слова: „Хто не мав нагоди приглянутися нам ближче в останніх часах, не повірив би, як далеко ми поступили вперед, любов до нашої національности, до мови батьків наших ясним полум'ям в серці народу палає, — вже нікому не дав би видерти її, а нехай хтось поважився би по той, рівно як кожному народові найдорожчий скарб злосливо посягнути, готов його як львиця свої діти до останньої краплі крови боронити". З черги промовив Лев Трещаковський, що говорив про потребу піднесення господарського стану українських сіл, а врешті виступив поет о. Микола Устіянович. З вродженою йому красномовністю він представив стан української літератури на Великій Україні, подав прикмети творів Квітки-Основ'яненка, радив „прислухатися до голосу грімкого Шевченка", кількома словами схарактеризував він творчість Котляревського, аж врешті зупинився на Шашкевичу й на народних думах. Також соціяльні проблеми Устіянович розглядав зі соборницького становища: „Бог присудив галицькій Руси, цій маленькій частині великого нашого народу скорше щасливу судьбу і розсвітив над нею зорю нового щастя, незнаних життя свобод, а ми не мали би старатися про розсвіт душі нашого народу, щоби пізнав, зрозумів, полюбив те щастя, розбудив честь в своїй груди і стався того золотого дару достойним? За діло ж браття, за діло! А тим ділом є розсвіт на Галицькій землі, розсвіт на тім темнім відтинку Руси! Воскресення народного життя!" Промову Устіяновича приявні перерива ли грімкими оплесками і окликами „слава!".

На тому закінчено програму відкриття, а після обіду відбулися організаційні сходини всіх груп. Вибрано предсідників окремих секцій, секретарів і намічено плян праці. Так проминув перший день з'їзду.

(Дальше буде).

ЛИСТИ З АМЕРИКИ

14. На внутрішньому фронті

Війна в Кореї приносить зміни і у внутрішнє життя Америки, про які неодмінно згадають наші громадяни у своїх листах закордон до друзів. Може чийсь син, або сусідів хлопець, були вже покликані до військової служби. Можливо завод перейшов від мирного виробництва на військову продукцію. А може господиня, пішовши купити їжі, виявила, що якихось продуктів нема у продажу. Про всі ці речі говорять і думають наші люди, про це ж вони напишуть і в своїх листах закордон.

Проте, говорячи про ці речі, треба завжди мати на думці справжню картину зусиль, що їх роблять американці і що про них наші громадяни хотіли би написати. Ваша країна тепер робить всі необхідні кроки, щоб на заклик Об'єднаних Націй, зустріти агресію армій північних комуністів у Кореї. Отже вона готується до того, щоб у майбутньому змогти взяти участь у поліційній акції проти безжалісних порушників миру і бути до того належно підготованою.

Пишучи листи, звичайно не треба поширювати вражень, що Злучені Держави охоплені гістерією, або надзвичайним хвилюванням, або що вони ставлять тепер всю свою економіку під контролю військового часу. Але треба в листах показати, що наша країна буде робити все можливе, щоб бути сильною і належно нести ту відповідальність, що вона взяла на себе у міжнародніх справах.

Пишучи листи, можна підкреслювати всі ці думки, повідомляючи про буденні справи рідного міста. Говорячи про призов до армії, про недостачу продуктів, про перехід до військових замовлень на заводах, можна, наприклад, написати: „Ми тепер стежимо за військовим станом на Далекому Сході і в нашому місті ми навіть почуваємо хід цих подій. Наша країна виконає свій обов'язок не тільки в Кореї, а всюди, де б не з'явилися агресори. І тут, дома, ми не нарікатимемо на будьякі трудноці, чи недостачі, що від того можуть повстати. Справа може затягтися, вона може від нас вимагати більше, ніж ми сподіваємося, але ми готові зробити все, що може бути потрібним."

У своїй недавній промові перед Конгресом Президент Трумен висловив справжні почуття нас усіх. Варто повторити дещо з того, що він сказав, бо його слова надзвичайно просто і ясно виказують цілі і наміри американського народу:

„Американський нарід, разом з іншими вільними народами, прагне до нової ери в історії світу. Ми прагнемо світу, в якому всі люди можуть жити у мирі і свободі, постійно покращуючи умови свого життя і маючи уряди, які самі собі вільно обрали. Ми не прагнемо присднати нової території, або панування над іншими народами. Ми твердо вирішили підтримувати наш демократичний устрій, щоб американці і тепер, і в майбутньому, могли мати особисту свободу, можливість економічного розвитку і політичну рівність. Ми намагаємось розвити багатство і добробут нашої держави, але ми знаємо, що наше майбутнє неподільно зв'язане з майбутнім інших вільних народів. Ми сміливо і з вірою будемо йти цим обраним шляхом, бо несемо в серцях полум'я свободи. Ми боремось за свободу і мир, з Божим благословенням ми переможемо."

„ТРЕТЯ ГЕНЕРАЦІЯ" В ЗООЛОГІЧНОМУ ГОРОДІ У ФИЛАДЕЛФІЇ. Це мале орангутеня, що є вже „третім розділом" свого роду у филаделфійському зоологічному городі, має тільки один тиждень, але молоко з пляшками вже тягне „як старе".

● Нафтяр-мільйонер Френк Филипс помер в Атлантик Сіті в 76 році життя. Він був замолоду стрижієм і голярем. Доробився маєтку на нафті в Оклагомі. Як бизнесмен він опікувався мистецтвом і наукою.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Йорк, Н. Й.

В пам'ять жертв большевицького голоду

З ініціятиви Організації Об'єднання Демократичної Української Молоді м. Ню Йорку в неділю, 27. серпня 1950 року, в Українській Автокефальній Православній Церкві Св. Володимира на 14 вул. Схід м. Ню Йорку відбудеться панахида по 7 мільйонах українців, замучених у 1933 році **большевицьким голодом.** Після Панахиди в церковній залі відбудеться жалібна Академія з участю хору церкви св. Володимира та інших українських мистецьких сил. Початок о год. 7,30 вечорі.

Просимо всі українські організації й все свідоме громадянство взяти участь у цій Національній Жалобі й цим продовжити започатковане в Европі відзначення жалобою дня пам'яті Мучеників.

Управа Об'єднання Демократичної Української молоді м. Ню Йорку

Українській дитині українське виховання

(Докінчення зі сторони 2-ої)

в зовсім іншій обставині, не дуже промовляють оті „патріотичні декорації". Молода людина запитує, які цінности вносить Україна в загальнолюдську культуру, що вкладає в це українська наука і українське мистецтво. І якраз завданням виховника є відповісти задовільно на ці питання. А хіба не можна тепер нарікати на недостачу матеріялу, головно в так важній емоціональній ділянці виховання. Українська література, що зовсім не відстає від всесвітньої своєю якістю, виростаючи з українського корення, вносить в неї оригінальний подих. Українська історія, насичена геройством боротьби за волю, як може ні в одної іншої нації. Українська пісня, що оспівує всі моменти життя, своїм багацтвом мелодій заворожує всіх і вся. Українське мистецтво кисти: чи церковне, що виростаючи з безсмертних, візантійських первовзорів, творить нові форми; чи світське, що виходячи з української душі, вносить нову тематику і новий кольорит. Незрівняне і едине в світі українське, народне мистецтво: вишивки, тканини, писанки і різьби. Те все наша невичерпна скарбниця прекрасного, виховного матеріялу і на нім належить виховувати українську дитину.

Питання організації української школи на американському терені частинно розвязане. Є тут ряд парохіяльних шкіл, цілоденних або вечірних. І якраз у них можна найти місце для національного виховання нашої дітвори. Треба тільки доповнити їх навчальні програми. На цьому ні церква, ні держава нічого не втратять, а тільки зискають. Кажучи конкретно, до научних плянів парохіяльної школи належало б долучити українознавство, тобто науку української мови, літератури, історії, географії та культури і то не як необовязковий додаток на одну годину в тижні, а в вимірі бодай шість годин в тиждень, почавши від третьої кляси. Українознавство, попри науку релігії, повинно стаяти основою виховання дитини. І тому, в першу чергу належить опрацювати навчальні пляни, які обовязували б усіх учителів у всіх школах, так, як обовязують їх пляни всіх інших предметів. А опрацювати є кому! На американському терені є цілий ряд першорядних педагогів, яких цінила навіть ворожа влада. Сьогодні вони, майже поголовно, „пишуть мапами по фльорах", коли в тому самому часі українські діти забувають рідну мову і пропадають для нації і церкви. Тому, якщо щиро бажаємо привязати наших дітей до української церкви і нації, даймо їм учителя, що з'умів би вивязатися з цього важливого завдання. Гроші на утримання одної учительської сили наша жертволюбна громада завжди знайде.

Теж треба подумати про відповідні підручники, про лектуру, та про вакаційні учительські курси на майбутнє. Очевидно, що до цього потрібний ще й відповідний педагогічний осередок, який провадив би ту всю працю.

Памятаймо, що добре ведена школа — це ясне майбутнє нашої нації і нашої церкви.

ПРЕЗИДЕНТ УВАН, ПРОФ. Д. ДОРОШЕНКО, В ДОРОЗІ ЧЕРЕЗ НЮ ЙОРК

Дня 22 серпня переїхав через Ню Йорк президент Української Вільної Академії Наук проф. Дмитро Іванович Дорошенко, з дружиною Наталею Михайлівною, відомою артисткою українських театрів.

Останні два роки проф. Дорошенко перебував у Вінніпегу, Канада, де працював у різних українських учбових і наукових інституціях, продовжував свою науково-літературну працю і керував Президією УВАН.

Тепер проф. Дорошенко дістав запрошення прибути до Парижа, де лишиться на невизначений час, далі керуючи всією працею Української Вільної Академії Наук поза залізною заслоною.

Проф. Дорошенко прибув до Ню Йорку з Вінніпегу залізницею і в той же день відплив до Франції пароплавом „Квін Елізабет".

Щоб проводити проф. Дорошенка на пристань, з'явилось чимало українських науковців, журналістів та громадських діячів, що постійно проживають у Ню Йорку та його околицях. Професора привітав голова УВАН в ЗДА та всі дієсні члени УВАН, що в цей день були у Ню Йорку, та інші співробітники її. Велику увагу виявила Українська Православна Церква св. Володимира у Ню Йорку.

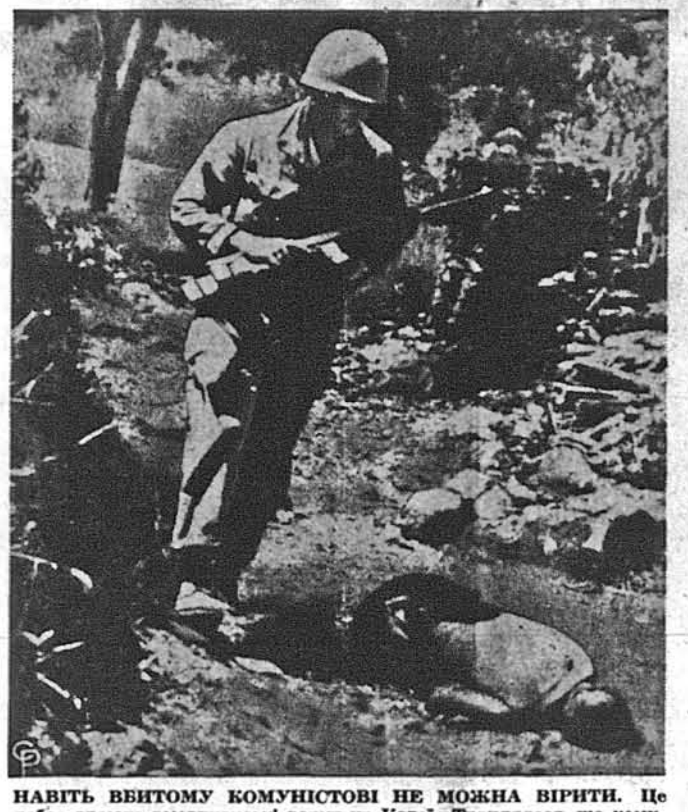
Широкі українські кола на батьківщині і в вільних країнах поза залізною заслоною добре знають працю Дмитра Івановича Дорошенка, як на полі науки, так і в практичній праці у відбудові нашої Держави. Громадяни, що прийшли проводити українського сеніора, президента Української Вільної Академії Наук, ученого і громадського діяча, колишнього міністра Української Держави, тепло попрощалися з ним і побажали дальшої успішної праці і здоров'я.

Проф. Дорошенко був зворушений теплою зустріччю і сказав, що в міру своїх сил, завжди, працюватиме на користь української науки і культури.

ПРЕЗИДЕНТ НАЗНАЧУЄ ДВОХ СЕНАТОРІВ ДО О.Н.

Республіканець Генрі Кабот Лодж і демократ Джан Дж. Спаркман, оце сенатори, яких през. Труман назначив як делегатів Злучених Держав до Генеральної Асамблеї Обєднаних Націй, яка збирається на наради найближчого місяця. Делегація має складатися з пяти членів і з пяти заступників, одначе їх імена ще не готові. Делегацію буде очолювати секретар стейту Дін Ачесон при відкритті нарад, а може й довше, хоч він не є назначений делегатом. Крім згаданих візьме участь в делегації теж Джан Фостер Доллес, якого ім'я було вже давніше проголошене. З огляду на вимоги теперішнього часу президент буде придержуватися строго засад двопартійности в закордонній політиці.

● Планета Юпітер прилетить найближче землі в неділю. Її віддаль буде виносити 371,618,000 миль. Оповістку про це дав Роберт Колс, директор Гайден Планетаріум в Ню Йорку.

НАВІТЬ ВБИТОМУ КОМУНІСТОВІ НЕ МОЖНА ВІРИТИ. Це добре знають американські вояки на Кореї. Траплялося, що комуністи, прикидаючись убитим, нагло „оживав" та підступно стріляв або кидав ножем у свого противника. Сержант Генрі Лі, з Бірмінґгем, Алабама, осторожно обходить ворога, щоб не попасти в засідку.

ВІДСТУП ЧЕРВОНИХ

(Докінчення зі стор. 1-ої)

ється, що безпосередніми цілями нового комуністичного наступу з півночі могли б бути комунікаційні вузли Йонгчон і Кйонгджу, перше на захід а друге на південний захід від Поганґ. Захоплення одного з цих міст давало б ворогові нові великі можливості наступу безпосередньо на Пусан, або через Тайґу. Не диво, що американське командування робить відповідні заходи, щоби забезпечитися перед подібними можливостями.

Американські і південно-корейські війська, під час відступу ворога роблять успішні випади на цілій довжині фронту, турбують ворога в його рухах та заставляють його залишати велику кількість воєнного матеріялу.

Розвиток на південному секторі фронту переконував би, — що червоні рішені вдержати це своє крило і з нього, імовірно, почати новий наступ, або щонайменше відтягувати такий з іншого місця, якщо б він почався. Свій мостовий причілок біля Гйонгпунґ і дальше на південь червоні не тільки намагалися вдержати, але й помітно скріпловали, перекидаючи через ріку нові підкріплення, включно з танками. На південному фронті здовж побережжя та в околицях міста Гаман, фронт, згідно з останніми повідомленнями, залишається „неактивний", хоча і там ослаблені втратами в дотеперішніх боях північно-корейські дивізії одержують підкріплення.

На східному фронті в районі Поганґ, південно-корейські війська, піддержані американськими з'єднаннями і авіяцією, — продовжують наступати та здобули дальший терен, головно важливу височину в околиці міста Одок, приблизно сім миль на північ від Кіґйс. Теж на цьому крилі натрапляється на сильний спротив ворога, що переконували б, що він задумує вдержати і цей свій фланг, — правдоподібно для дальшого наступу.

З'єднання американської авіяції, боєвих літаків і великих суперфортець, були активні протягом цілого дня, та з успіхом продовжують інтервенювати на фронті і в запіллях ворога, користаючи зі знаменитої для тих цілей погоди.

ОСТЕРІГАЄ ПРОТИ ВИКЛИКУВАННЯ ВОРОЖОГО НАСТРОЮ СЕРЕД НЕРОСИЙСЬКИХ НАРОДІВ.

Гренд Репідс, Миш. — У щоденнику „Гренд Репідс Пресс" містить допис Роман Верес з осторогою на адресу американського уряду, щоб не кидати атомової бомби на немосковських народи, які попали під совєтську неволю, бо це викличе серед них ворожий настрій до Америки. До таких народів зараховує автор латишів, естонців, литовців, українців, вірменів, азербайджанців і т. д. Всі вони є ворогами комуністичного режиму і ведуть боротьбу за незалежність. Українці мають навіть свою армію, звісну УПА, каже автор.

2,000 ГОЛЯНДСЬКИХ ВЕТЕРАНІВ ВИБИРАЮТЬСЯ НА КОРЕЮ.

Сан Франсіско. — Голова Голяндського Інформаційного Бюра, Дж. П. Бурдрез, оприлюднює вістку, що 2,000 голяндських ветеранів з другої світової війни, зголосилися на війну до Кореї. Між вояками є ветерани, які боролися в Індонезії і знають підіздову війну. Крім того є 600 вояків, вишколених у Злучених Державах і 15 голяндських жінок —„вакс". У піхоті є 100 офіцерів. Вони дістануть американську зброю. Вони не будуть мати труднощів в мові, бо це люди бувалі в світі і знають по англійськи.

УКРАЇНЦІ ЗГОЛОШУЮТ ЬГОТОВІСТЬ...

(Докінчення зі стор. 1-ої)

належно оцінять довголітні змагання українського народу за волю і незалежність, його безперервну, важку боротьбу з большевизмом, його величезні жертви в тій боротьбі та не злегковажать політичного і мілітарного значення цієї боротьби і для їх власного можливого конфлікту з большевизмом". На початку меморіялу „Виконний Орган Української Національної Ради, як політичне представництво українського народу, вітає постанови Ради Безпеки в справі Кореї та заявляє свою солідарність з тими рішеннями. Відпис меморіялу вислано державному секретареві Д. Ечесонові.

БРИТАНСЬКА ПІХОТА З ГОНГ КОНГ В ДОРОЗІ ДО КОРЕЇ

Гонґ Конґ, 25. серпня. Головнокомандуючий британськими збройними силами на Далекому Сході, ген. сер Джан Гардінґ, відвідав тут сьогодні два батальйони британської піхоти, що першими вирушали на фронт до боротьби проти большевицького агресора в Кореї. Генерал, пращаючи своїх „бойсів", закликав їх зберігати британську військову традицію.

ПОРТОВІ РОБІТНИКИ ВІДМОВЛЯЮТЬСЯ ВИВАНТАЖУВАТИ ПОЛЬСЬКУ ШИНКУ.

Ню Йорк. — Робітники в причалах на ріці Гудсон рішучо заявили, що не будуть вивантажувати з кораблів матеріяли, випродукувані в совєтських і під-совєтських країнах тому, що вони вироблені невільничими руками. До таких продуктів зараховують вони теж продукти з Польщі. Найновіший транспорт польських шинок, законсервованих в бляшаних коробках, звернув на себе увагу робітників і вони відмовилися його рухати.

ВАЖЛИВІ МЕТАЛІ ДОХОДЯТЬ З АМЕРИКИ ДО РОСІЇ.

Вашинґтон. — Яких 50 тонів критичного металю, званого молібденум, опинилися в Совєтах, не зважаючи на заборону його вивозу до ворожих країн. Цей металь потрібний для піднесення тривалости сталі і його обмаль на світі. Слідство виявило, що молібденум було вивезене до Великобританії в травні і там перевантажене на совєтський корабель Белоостров у початках червня. Представник британської амбасади пояснює, що перевантаження металю відбулося в тій самій пристані і не було зголошене в британським митним уряді. Тому британський уряд не є за це відповідальний.

Нові іміґранти

Українці, що приїжджають старанням ЗУАДКомітету до порту в Бостоні дня 29-го серпня:

Черевченко Петро; Черевченко Клим, Брездун Василь, Ольга, Анна; Дзюбинський Михайло, Марія, Мирослав, Любомир; Іний Еміліян, Катерина, Данута; Кармалюк Анна, Демян, Стефанія, Зеновія; Корсун Роман, Йосифа, Роман, Надія; Козленко Михайло, Берта; Савула Андрій, Катерина, Стефан; Єрцковський Микола, Євгенія, Олег; Канюха Кирило, Марія; о. Панасюк Осип, Наталія, Любомир; Гонтар Роман; Каранець Омелян, Наталія, Олег; Щемцура Одарка; Мондро Микола; Петровський Осип, Софія, Володимир; Рипяк Теодор.

З початком серпня прибули з Мюнхену літаком до Шикаго д-р Степан Дмоховський та інж. Володимир з жінкою Теодорою з Дмоховських Левицькі.

● Екзекутивний Комітет британської Лейбуристської партії вибрав три-особову комісію, яка відвідає Югославію на запрошення югославського уряду.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 16. серпня 1950 р. помер по короткій недузі в 53. році життя

СТЕФАН МУЗИКА,

довголітний член Тов. Згода, від. 294 УНС в Ровей, Н. Дж.

Покійний походив зі села Бутини, пов. Жовква, Західна Україна. До Союзу вступив 1923 р. і був першим касіром Тов. Згода, а відтак контрольором. Був доброї вдачі і дуже жертвенним. Полишив у смутку дружину Марію. Похорон відбувся 19. серпня 1950 р. з греко-католицької церкви St. John's Greek Catholic Church, Rohway, N. J., при великій участи членів, родини і приятелів. Тлінні останки поховано на St. Gertrude's Cemetary, Woodbridge, N. J. — В. И. П.!

А. Салій, секр.

ТАРЗАН, ч. 2416. Напасники з джунглів.

Коли Скондер отворив накривку, в проміннях раннього сонця заяснілі блискучі бляшанки і знаряддя...

...а молодий синок Молата танцював з радощів на такий вид.

Коли Великий Луї пішов шукати за водою...

...два чоловікоподібні звірі зіскочили на землю, привабленi цікавістю.